

נציבות תלונות הציבור על שופטים

לשכת הנציב פרופ' אליעזר ריבלין
משנה לנשיא בית המשפט העליון (בדימוס)

ד' כסלו, תשע"ח
22 נובמבר, 2017
מספרנו: 598/17/שלו

תמצית החלטה

על היקף מעורבותה של רשמת במתן פסק דין של בית דין משמעתי של לשכת עורכי הדין לאחר מינויה

תקציר: בעניינו של המתלונן ניתן פסק דין על ידי בית הדין המשמעתי הארצי של לשכת עורכי הדין. פסק הדין נחתם רק על ידי שניים מבין חברי ההרכב, זאת לאחר שקודם לכן נבחרה ראש ההרכב לתפקיד רשמת בית משפט שלום. בירור התלונה העלה, כי מיד עם קבלת ההודעה על מינויה הודיעה הרשמת ללשכת עורכי הדין על מניעתה מטפל בתיקו של המתלונן וממועד זה ואילך היא לא היתה מעורבת באופן כלשהו בתיקו של המתלונן. התלונה נדחתה. עוד עלה מן הבירור, כי טרם הוסדרה בלשכת עורכי הדין הנחייה בנושא, זאת חרף העובדה, שכבר בשנת 2014, ובעקבות תלונה קודמת בנושא זה שתמציתה פורסמה באתר האינטרנט (מספרנו 240/14), הודיע יו"ר ביה"ד המשמעתי הארצי של לשכת עורכי הדין על כך שהוא מאמץ את המלצתו של הנציב בעניין וכי תוסדר הנחייה מתאימה. פרטים אלו גם פורסמו בדוח השנתי של נציבות תלונות הציבור על שופטים לשנת 2016.

לדעת הנציב הגיעה השעה לממש את המלצתו הלכה למעשה, ולהסדיר את אותה הנחייה עליה המליץ גם יו"ר ביה"ד המשמעתי הארצי של לשכת עורכי הדין. הדבר ישים קץ לתלונות עתידיות דומות, ימנע משופט/רשם למצוא את עצמו מעורב באופן זה או אחר (ואולי אף ללא ידיעתו) בהחלטות ו/או פסקי דין מטעם בתי הדין המשמעתיים של לשכת עורכי הדין ודאי ישרת את מראית פני הצדק.

1. כחודשיים לאחר הודעת הוועדה לבחירת שופטים על בחירתה של רשמת לכהונה (ולאחר שבינתיים גם הושבעה לתפקידה), נתן בית הדין המשמעתי הארצי של לשכת עורכי הדין פסק דין בעניינו של המתלונן, לאחר שעניינו נדון בפני הרכב של שלושה עורכי דין אשר בראשו עמדה הרשמת לפני מינויה.

2. המתלונן מלין על התנהלות פגומה מצד הרשמת עובר למתן פסק הדין. הוא אמנם מציין בתלונה, כי לא ידוע לו עד כמה היא היתה מעורבת בכתיבת פסק הדין, אולם אם האמור בו לפיו היא מונתה יום קודם למועד מתן פסק הדין (עובדה שהתבררה כשגויה) היה באישורה, הרי שהיא נתנה יד לכתיבת דבר שקר. עוד הוא מוסיף, כי התאריך השגוי שנכתב בפסק הדין נועד "להחליק" את המינוי ולהכשיר את פסק הדין שניתן בהרכב חסר, ללא ראש ההרכב. עוד הוא טוען, כי אם אישרה הרשמת את פסק הדין לאחר שחברותה בלשכת עורכי הדין פקעה על פי סעיף 52 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961, הרי שהיא פעלה תוך

חריגה חמורה מסמכות. מפסק הדין משתמע, כך הוא מוסיף, כי הרשמת אכן כתבה את פסק הדין ואישרה אותו הרבה לאחר שחברותה פקעה.

3. לחלופין טוען המתלונן, כי גם אם שני חברי ההרכב האחרים פעלו על דעתם בלבד, עדיין נפל פגם בהתנהלותה של הרשמת, שכן משמונתה לתפקידה, היה עליה להודיע על כך מיד לנשיא בית הדין המשמעתי, ולעצור את מתן פסק הדין עד להחלפתה בראש הרכב אחר. משמונתה לתפקידה, נבצר ממנה למלא את תפקידה על פי סעיף 18(ד) לחוק לשכת עורכי הדין, והתעלמותה מהמצב שנוצר, כך לטענתו, מעיד על חוסר אחריות מצידה.

להשלמת התמונה נציין, כי המתלונן הגיש לבית המשפט המחוזי ערעור על פסק הדין, במסגרתו טען את שהוא טוען גם בתלונה. ועדת האתיקה הארצית של לשכת עורכי הדין (המשיבה בערעור) קיבלה את טענתו בדבר בטלות פסק הדין, בית המשפט ביטל פסק הדין והתיק הוחזר לדיון מחדש בפני בית הדין המשמעתי הארצי של לשכת עורכי הדין.

4. עמדת הנציב בשאלה כיצד על עורך דין חבר בית דין משמעתי של לשכת עורכי הדין לנהוג משעה שנבחר לכהונת שיפוט, הובעה בעבר, במסגרת החלטה בתלונה אחרת שהגיש עורך דין שעניינו נדון בלשכת עורכי הדין. המדובר בהחלטה מיום 9.9.14 בתלונה מס' 240/14 (שתמציתה פורסמה באתר האינטרנט של הנציבות). וכך המליץ הנציב באותה החלטה:

"לדעת הנציב, יש טעם לפגם בכך, ששופט יהיה שותף להחלטה של בית דין משמעתי של לשכת עורכי הדין, שניתנה במועד כלשהו לאחר שמונה כשופט. זאת, גם אם ההחלטה גובשה בין חברי ההרכב במועד כלשהו קודם לכן, וגם אם לא היה השופט זה אשר ניסח אותה או כלל לא ידע על מתן החלטה בתיק בו טיפל לפני מינויו. החובה מוטלת על חבריו להרכב בבית הדין להביא בחשבון את הנסיבות החדשות.

המקרה שלפנינו מלמד, כי ראוי להסדיר את שאלת המשך תפקודם של עורכי דין חברי בתי הדין המשמעתיים של לשכת עורכי הדין גם בתקופת הביניים, היינו, בתקופה שמאז בחירתם לשיפוט ועד ליום השבעתם. כך, לדוגמא, יש מקום לשקול האם לא ראוי לחייב עו"ד שנבחר להיות שופט להודיע בכתב על בחירתו ללשכת עורכי הדין, עוד קודם להשבעתו, באופן שתתאפשר החלפתו בחבר אחר וימנע מצב שבו תינתן החלטה גם בשמו לאחר שכבר נכנס לתפקידו כשופט. הסדרה מסוג זה תשרת את מראית פני הצדק ותסיר כל ספק בקשר לטוהר קבלת ההחלטות ע"י בתי הדין המשמעתיים".

המלצה זו הובאה בשעתו לידיעת ראש לשכת עורכי הדין. ההמלצה הועברה ליו"ר ביה"ד המשמעתי הארצי של לשכת עורכי הדין לבחינת הנושא, ולנציב נמסר על אימוצה של ההמלצה על ידו. וכך נכתב בחוות דעתו של יו"ר ביה"ד המשמעתי הארצי של לשכת עורכי הדין:

"...אני מצטרף לעמדתו של הנציב לפיה תוסדר הנחיה אשר תחייב עו"ד שנבחר להיות שופט להודיע ללשכת עוה"ד בכתב מיד עם היבחרו, ועוד בטרם יושבע, כך שכהונתו בבית הדין תופסק לאלתר".

עמדה זו של לשכת עורכי הדין יחד עם תמצית אותה החלטה אף הובאו בדוח שנתי של נציבות תלונות הציבור על שופטים לשנת 2014 (עמ' 81).

אלא שיו"ר ביה"ד המשמעתי הארצי של לשכת עורכי הדין, אליו פנינו במסגרת בירור התלונה הנוכחית, השיב לנו, כי לא הוסדרה הנחייה כאמור.

5. בתגובתה לתלונה מסרה הרשמת, כי מהרגע בו הודיעה לה הועדה למינוי שופטים על בחירתה, היא לא ישבה בהרכבים, לא עסקה בכתיבת פסקי דין ולא חתמה על פסקי דין. מבחינתה, מהרגע שהודיעה על המינוי וסירבה לחתום על פסק הדין, היא העבירה את האחריות לנשיא בית הדין ולמזכירות שיפעלו בהתאם לשיקול דעתם. כל התעסקותה בתיקו של המתלונן החל מיום המינוי היתה טכנית בלבד, ואין לה שום ידיעה באשר להחלטת נשיאות בית הדין בנוגע לקיומו של הרכב חסר והיא גם לא ידעה כי לא נקבע מותב חדש שידון בתיק.

באופן מפורט יותר מסרה הרשמת, כי ביום הודעת המינוי היא הודיעה על כך לנשיא בית הדין ולמחרת שלחה הודעת דוא"ל למזכירת בית הדין ובה הודיעה לה על המינוי ועל כך שאינה יכולה לשבת בתיקים ולכתוב פסקי דין. למחרת הודעת המינוי שלח אליה אחד מחברי ההרכב את פסק הדין לחתימתה, והיא השיבה לו שביקשה מהלשכה לבדוק אם מותר לה לחתום עליו. יו"ר ביה"ד המשמעתי הארצי של לשכת עורכי הדין שלח לה חוות דעת מטעמו, אשר מגבה את הודעתה, ובמסגרתה נכתב כי על עו"ד שנבחר להודיע ללשכת עורכי הדין אודות בחירתו, מיד עם היבחרו ועוד בטרם יושבע, כך שכהונתו בבית הדין תופסק לאלתר. מכאן, שהיא פעלה בדיוק לפי האמור בחוות הדעת.

6. אשר לפסק הדין הבהירה הרשמת, כי לא הייתה שותפה לכתיבתו, מלבד קיום ישיבת ההרכב לאחר הדיון האחרון, במסגרתה הוחלט על תוצאת פסק הדין "פה אחד". הדברים שנכתבו בפסק הדין לא היו באישורה או בהתייעצות עימה, לא ידוע לה מדוע פסק הדין פורסם בסופו של דבר כחודש לאחר השבעתה וגם לא ידוע לה מדוע לא נקבע מותב חדש לתיק.

7. הרשמת צירפה לתגובתה לתלונה הודעות דוא"ל מאת חברה להרכב ומאת יו"ר ביה"ד המשמעתי הארצי של לשכת עורכי הדין התומכים בהשתלשלות הארועים כפי שתיארה. הובהר, כי התאריך המופיע בפסק הדין (לפיו הרשמת מונתה יום קודם למועד מתן פסק הדין) הינו טעות סופר, וכי פסק הדין נחתם בסופו של דבר בהרכב חסר וללא כל מעורבות מצידה של הרשמת.

8. הנציב קבע בהחלטתו, כי המסקנה המתבקשת היא, כי כבר ביום מינויה לתפקידה הודיעה הרשמת על כך ללשכת עורכי הדין וביקשה לקבל הנחיות לגבי התיקים בהם טיפלה, וכי ממועד זה ואילך היא לא היתה מעורבת באופן כלשהו בתיקו של המתלונן. מכאן, שאין יסוד לטענות בתלונה והיא נדחית. יתרה מכך: הרשמת נהגה כראוי ולמעשה בהתאם להמלצת הנציב, אודותיה נודע לה בדיעבד.

9. עוד ציין הנציב, כי לו דבר החלטתו הקודמת היה מובא מבעוד מועד לידיעת הרשמת וחברי ההרכב, היתה נחסכת עוגמת הנפש שהיתה מנת חלקה ומנת חלקו של המתלונן גם יחד: הרשמת לא היתה מתלבטת בשאלה כיצד עליה לנהוג עם הודעת המינוי, והיה נחסך ממנה הצורך בהתכתבות עם הגורמים השונים בלשכה; המתלונן היה עומד בזמן אמת על עובדת קיומו של הרכב חסר ומכלכל צעדיו בהתאם. ולבסוף, גם שני חברי ההרכב האחרים היו יודעים אל נכון כיצד יש להמשיך ולטפל בתיק משעה שראש ההרכב נבחרה לתפקידה. עוד הוסיף הנציב, כי הגיעה השעה לממש את המלצתו הלכה למעשה, ולהסדיר את אותה הנחייה עליה המליץ גם יו"ר ביה"ד המשמעתי הארצי של לשכת עורכי הדין. הדבר ישם קץ לתלונות עתידיות דומות, ימנע משופט/רשם למצוא את עצמו מעורב באופן זה או אחר (ואולי אף ללא ידיעתו) בהחלטות ו/או פסקי דין מטעם בתי הדין המשמעתיים של לשכת עורכי הדין וודאי ישרת את מראית פני הצדק.